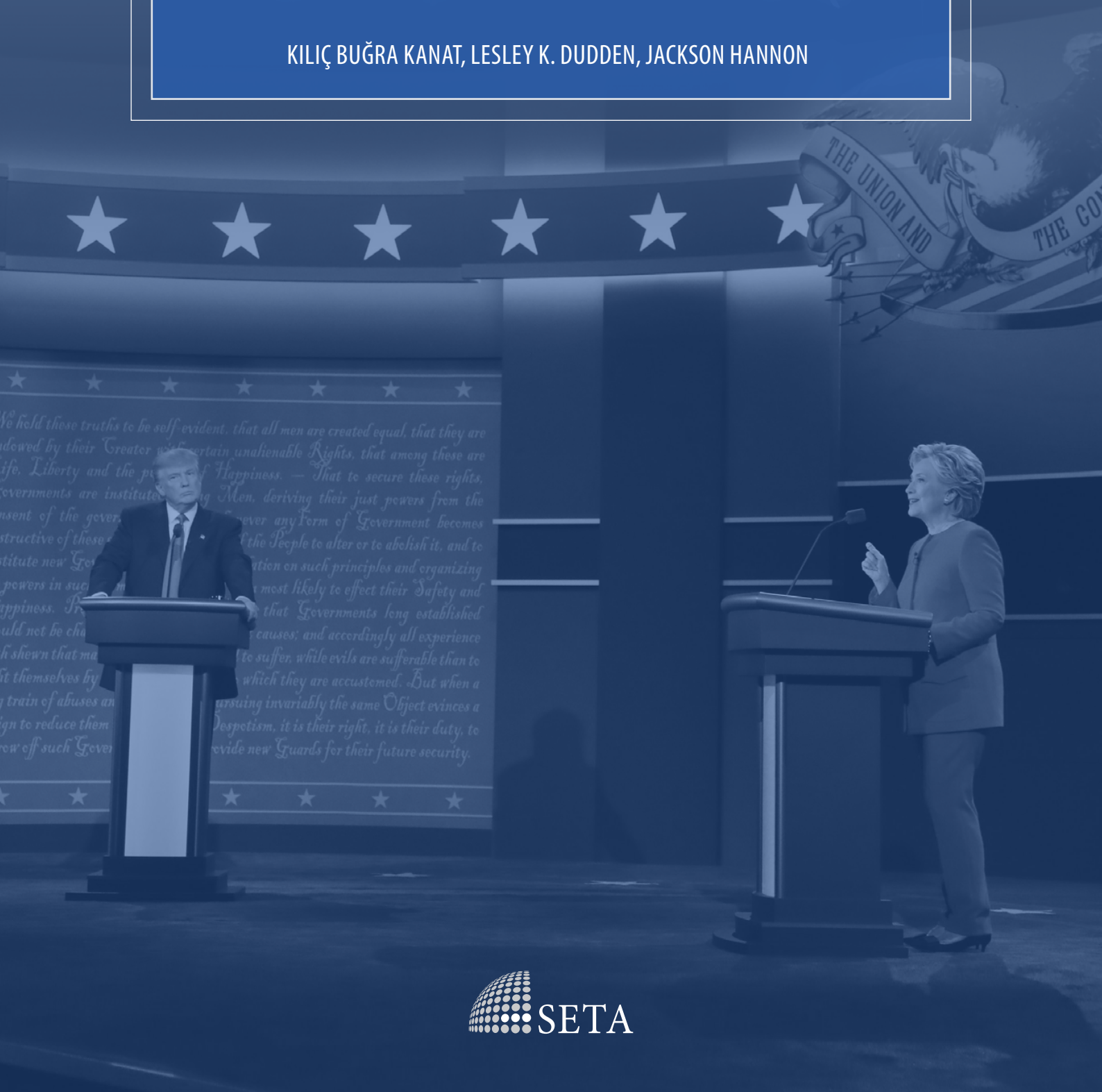
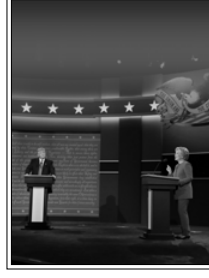

AMERİKAN BAŞKANLIK SEÇİMLERİNE DOĞRU-3 SEÇİMLERDE ÖNE ÇIKAN BAŞLIKLAR

KILIÇ BUĞRA KANAT, LESLEY K. DUDDEN, JACKSON HANNON

AMERİKAN BAŞKANLIK SEÇİMLERİNE DOĞRU-3 **SEÇİMLERDE** **ÖNE ÇIKAN BAŞLIKLAR**

KILIÇ BUĞRA KANAT, LESLEY K. DUDDEN, JACKSON HANNON

COPYRIGHT © 2016

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Uygulama: Erkan Söğüt

Kapak Fotoğrafı: AA

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

Eyüp İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT

Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
DIŞ POLİTİKA	8
GÖÇMENLİK	15
ULUSAL GÜVENLİK	16
EKONOMİ	21
ATEŞLİ SİLAHLARIN KONTROLÜ	24
SAĞLIK GÜVENCESİ	25
SONUÇ	26

YAZARLAR HAKKINDA

Kılıç Buğra Kanat

SETA-Washington D.C. Araştırma Direktörü Kılıç Buğra Kanat, Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Siyaset Bilimi doçentidir. Doktorasını Syracuse Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde tamamlayan Dr. Kanat aynı üniversiteden yüksek lisansını ve Marquette Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden ikinci yüksek lisansını almıştır. 2015 yılında Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Üstün Araştırma Ödülü ve Öğretim Üyeleri Konseyi Araştırma Ödülü'ne layık görülen Kanat, daha önce Dış Politika Girişimi Geleceğin Liderleri Programı'na katılmıştır. Dr. Kanat'ın makaleleri *Foreign Policy*, *Insight Turkey*, *The Diplomat*, *Middle East Policy*, *Arab Studies Quarterly*, *Mediterranean Quarterly*, *Journal of South Asian and Middle Eastern Studies*, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* ile *Journal of Muslim Minority Affairs* dergilerinde yayımlanmıştır. Halen *Daily Sabah*'ta köşe yazarı olan Dr. Kanat, aynı zamanda *History*, *Politics and Foreign Policy in Turkey*, *Change and Adaptation in Turkish Foreign Policy* ve *Politics and Foreign Policy in Turkey: Historical and Contemporary Perspectives*'in yazı işleri müdür yardımcılığını yürütmektedir.

Lesley K. Dudden

SETA Washington DC'de araştırma asistanıdır. Lisans eğitimini Nebraska Wesleyan Üniversitesi'nde tamamlayan Dudden, George Washington Üniversitesi Elliot School of International Affairs'de Avrupa ve Avrasya siyaseti ve uluslararası güvenlik alanlarında yüksek lisans yapmıştır. Boren dil bursuyla üç yıla yakın Türkiye'de kalan Dudden Koç ve Boğaziçi üniversitelerinde bulunmuştur. Dudden'in araştırma alanları Türk-Amerikan ilişkileri ve ABD'nin Ortadoğu politikasına yoğunlaşmaktadır.

Jackson Hannon

Lisans eğitimini Arapça ve Siyaset Bilimi alanlarında Utah Üniversitesi'nde tamamlamış, burada ekonomi ve uluslararası ilişkiler sertifikaları almıştır. SETA Washington DC'de araştırma asistanı olan Hannon bundan önce Ürdün'de Arapça eğitimi görmüştür. Hannon'un çalışmaları uluslararası güvenlik, Ortadoğu ve Afrika siyaseti ile Transatlantik ilişkilere yoğunlaşmaktadır.

ÖZET

ABD’de 8 Kasım’da yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. Bu seçim Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama’nın sekiz yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliği konusundaki tartışmaları aşmamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarının birinden geçiyor. Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor.

Serinin ilk analizinde seçim sürecine dair detaylar incelendi. İkinci analizde başkan ve başkan yardımcısı adaylarının profilleri değerlendirildi. Serinin üçüncü çalışması olan bu analizde ise başkan adaylarının dış politika, göçmenlik, ulusal güvenlik, ekonomi, ateşli silahların kontrolü ve sağlık güvencesi gibi belli başlı tartışma konularına nasıl yaklaştığı ele alınıyor.

Bu analiz başkan adayları Trump ve Clinton’ın dış politika, göçmenlik, ulusal güvenlik, ateşli silahların kontrolü ve sağlık güvencesi gibi önemli konulara yaklaşımlarını değerlendiriyor.

GİRİŞ

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) siyasi olarak oldukça sıra dışı bir zaman diliminden geçiyor. Birçok seçmen daha önce buna benzer bir seçim ve kampanya dönemi yaşamadıklarını ifade ediyorlar. İki büyük parti adaylarının kampanyalarını yürütenler de aynı fikirde. Başkan adaylarının tartışmalarındaki ton ve seviye, kampanyalar sırasında birbirlerine yaptıkları karşılıklı suçlamalar da bu durumu gözönüne seriyor. Kampanyalar sırasında ortaya çıkan bu gürültü arasında Amerikan seçmenin seçimden beklentileri ve oy verme dinamiği daha önceki seçimlerden çok ciddi farklılık göstermiyor. Gündemin en önemli başlığı yine ekonomi. Pew Araştırma Merkezi'nin Temmuz ayında yaptığı kamuoyu araştırmasında seçmen için önem sırasınca öne çıkan beş ana başlık yüzde 84 ile ekonomi, yüzde 80 ile terör, yüzde 75 ile dış politika, yüzde 74 ile sağlık güvencesi ve yüzde 72 ateşli silahlar politikasıdır.¹ Bu meselelerin her birinde adayların neredeyse taban tabana zıt politikaları takip ettiklerini ve oldukça farklı çözüm önerilerinde bulduklarını görüyoruz. Tecrübeli siyasetçi Clinton'ın politikalarının bazı yönleriyle daha çok mevcut Obama yönetiminin politikalarının devamı olduğunu söylemek mümkün. Siyasi tecrübesi olmayan Trump ise siyasi sistemi değiştirmeyi vadeden ve mevcut politikalarda kendini

1. "4. Top Voting Issues in 2016 Election", Pew Research Center, 7 Temmuz 2016.

dışarıda bırakılmış hisseden seçmenleri memnun edecek politikaları izlemeyi vadediyor.

Adaylıklarını açıklamalarından bu yana iki adayın da pozisyon değiştirdiklerini ve aynı zamanda daha detaylı planlarla ortaya çıktıklarını gördük. Özellikle Trump kendi politikaları hakkında detay vermektan kaçındı ve daha önce savunduğu politikaları kampanyanın ilerleyen günlerinde ya reddetti ya da eleştirdi.² Clinton ise özellikle Bernie Sanders'ın takipçilerini yanına çekebilmek adına takip edeceği politikalarda değişiklik yapmaktan ve pozisyonlarını güncellemekten kaçınmadı. 8 Kasım seçimlerinden hangi aday galip çıkarsa çıksın yeni başkanın Obama döneminin politikalarından bir kısmını değiştireceği aşikar. Clinton'ın tercihleri Obama'nın politikalarına yakın olsa da özellikle dış politika ile ilgili bazı konularda daha sertlik yanlısı bir siyaset izlemesi bekleniyor. Trump ise farklı bir noktada ve Obama'nın hemen hemen tüm politikalarına doğrudan karşı çıktı. Elinizdeki analizde iki adayın belli başlı konularda savunduğu politikalar ve seçim vaatleri üzerinde durulacaktır.

DIŞ POLİTİKA

Amerikan siyasi tarihine baktığımızda dış politikanın başkanlık seçimlerinde pek belirleyici bir konu olmadığını görüyoruz. Genel olarak dış politikadan, adaylara bir avantaj olarak seçim kazandırmayan ancak sergilenen tecrübesizlik ve bilgisizlik sebebiyle savaş kaybettirecek bir unsur olarak bahsedilir. Savaş dönemlerinde dahi seçmenler adayların spesifik dış politika karneleri incelemek yerine daha çok partilerinin ana hatlarıyla dış politika tercihlerini kabullenmeyi tercih etmişlerdir.³ Bu seçimlerde dış politika ve güvenlik diğer seçimlere oranla bir nebze daha fazla seçmen gündeminde bulunuyor. Başkan adaylarının Çin-

2. Jane C. Timm, "A Full List of Donald Trump's Rapidly Changing Policy Positions", NBC News, 11 Ekim 2016.

3. Elizabeth N. Saunders, "Will Foreign Policy be a Major Issue in the 2016 Election? Here's What We Know", *The Washington Post*, 26 Ocak 2016.

ABD ticaret açığından Rusya tehdidine, İran ile yapılan nükleer anlaşmadan Irak'taki karışıklığa ve Suriye'deki çatışmadan neden olduğu göçmen krizine kadar birçok konudaki pozisyonları seçmenler tarafından yakından takip ediliyor. Her ne kadar yukarıda belirtildiği gibi kampanyaların seviyesi sebebiyle derin bir tartışma ve diyalog yaşanmasa da bu meselelerdeki farklılıklar adayları birbirinden ayıran önemli bir özellik olarak ortaya çıkıyor. Örneğin 122 Cumhuriyetçi Partili ulusal güvenlik uzmanı Trump'ın Müslümanlar ve göçmenler karşıtı sözlerine işaret ederek henüz ön seçimler bitmeden, başkan olması halinde onun yönetiminde görev almayacaklarını belirten bir açık mektup yayımladılar.⁴

ÇİN POLİTİKASI

Başkan Obama'nın önemli dış politika hedeflerinden birisi ABD'nin jeostratejik çıkarlarının odak noktasını Asya-Pasifik bölgesine kaydırmaktı. Aslında Hillary Clinton ve kendisinin Asya-Pasifik'ten sorumlu Dışişleri Bakan Yardımcısı Kurt Campbell tarafından dizayn edilen politika ABD'yi uzun zamandır içinde bulunduğu Ortadoğu "molası"ndan çıkararak dikkatini Asya'ya yönlendirmeyi hedefliyordu. "Asya Pivotu" politikasının temelinde Amerikan ekonomik ve stratejik çıkarlarının jeopolitik açıdan daha önemli olan Asya-Pasifik bölgesinde olduğu görüşü yatıyordu. Bunun en önemli sebebi dünya ticaret hacminin büyük bir kısmının Asya'da olmasından kaynaklanıyordu. Ekonomik krizden henüz çıkmakta olan bir ülkede bu durum kaçınılmaz olarak görülüyordu. ABD'nin Asya-Pasifik'te söz sahibi olma çabası geçmişte her iki partiye mensup başkanlar tarafından da öncelenmişti. Örneğin Richard Nixon 1970'lerin başında "ping-pong diplomasisi" ile Çin-ABD ilişkilerinde iyileştirmeye gitmeyi amaçlamış,⁵ George W. Bush

da 2000'li yılların başında ABD'nin bu bölgedeki ekonomik bağlantılarını güçlendirmeye çalışmıştı.⁶ Ancak Çin'in şu an sahip olduğu ekonomik güç ve işgal ettiği jeopolitik ağırlık merkezi o dönemde bu şekliyle mevcut değildi.

Başkan adaylarının Çin-ABD ticaret açığından Rusya tehdidine, İran ile yapılan nükleer anlaşmadan Irak'taki karışıklığa ve Suriye'deki çatışmadan neden olduğu göçmen krizine kadar birçok konudaki pozisyonları seçmenler tarafından yakından takip ediliyor.

Bugün Çin'e karşı ekonomik anlamda ABD'de bir aşk-nefret ilişkisi yaşanıyor. Bir yandan Asya-Pasifik bölgesi özellikle de Çin, ABD'nin ticaret hacmini ve yatırımlarını artırabileceği önemli bir havza ve Amerikan malları için büyük bir pazar olmaya devam ediyor.⁷ Öte yandan hem Clinton hem de Trump ABD'deki istihdam olanaklarının ucuz iş gücü nedeniyle Çin'e transfer edilmesine karşı çıkıyorlar.⁸ Ancak Amerika'nın Çin'e dönük politikasının önümüzdeki dönemde nasıl olması gerektiği konusunda iki adayın görüşleri birbirinden farklılaşıyor. Clinton temelde Başkan Obama'nın sekiz yıllık yönetiminde izlediği Çin'le ilişkilerin güçlendirilmesi, Güney Kore ve Japonya gibi Asya-Pasifik müttefikleriyle ekonomik ve siyasi ilişkilerin geliştirilmesi politikasını tercih ediyor. Clinton başkan eşi olduğu dönemde ve daha sonra Dışişleri Bakanı olarak Çin'le ilişkiler konusunda oldukça öne çıkan bir isim oldu. Yukarıda da belirtildiği gibi hem Asya pivotu gibi inisiyatif-

4. "Open Letter on Donald Trump from GOP National Security Leaders", *War on the Rocks*, 2 Mart 2016, <http://warontherocks.com/2016/03/open-letter-on-donald-trump-from-gop-national-security-leaders>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

5. "Ping-Pong Diplomacy (6 - 17 Nisan 1971)", PBS, <http://www.pbs.org/wgbh/amex/china/peopleevents/pande07.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

6. "President Bush Expanded and Enforced Trade Agreements to Open New Markets for American Products", White House Archives-George W. Bush, <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/infocus/bushrecord/factsheets/tradeagreements.html>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

7. Salvatore Babones, "Hillary Clinton, Donald Trump, and China", *Aljazeera*, 17 Eylül 2016.

8. Babones, "Hillary Clinton, Donald Trump, and China".

leri başlattı hem de daha öncesinde 1995 yılında Pekin’de yapılan Birleşmiş Milletler Dünya Kadın Kongresi’nde Çin’in insan hakları alanındaki politikalarını eleştirdi.⁹ Clinton Dışişleri Bakanlığı döneminde de Güney Çin Denizi ve insan hakları ihlalleri konusundaki açıklamalarıyla Çin’in tepkisini toplamıştı.¹⁰ Dolayısıyla Clinton Çin konusunda Trump’a kıyasla daha yumuşak olsa da Çin’in olası bir Clinton başkanlığından endişe duyduğu belirtiliyor.¹¹

Trump Çin’e karşı daha saldırgan bir politikayı tercih ediyor ve özellikle Çin’in ticaret alanındaki uygulamalarını ve “para birimi manipülasyonu”nu hedef alacağını belirtti. Trump, “Ticaret Bakanına Çin’e karşı hem ABD’de hem de Dünya Ticaret Örgütü’nde dava açması emrini vereceğim” vaadinde bulunuyor.¹² Çin ve ABD arasındaki ticari ilişkilerden bahsederken de “İşte apaçık ortada, Çin resmen ülkemize tecavüz ediyor”¹³ ifadesini kullanmaktan çekinmedi. Çin’in Trump’ın başkan olmasını tercih edeceği yönünde spekülasyonlara rağmen Çin devlet medyası Cumhuriyetçi adayı açıktan eleştirmekten geri durmadı. Örneğin devlet kontrolündeki *Global Times* gazetesi, “Amerikan siyasetinde ırkçı bir ismin öne çıkması tüm dünyayı endişeye sevk ediyor. Mussolini ve Hitler de seçimler sonucunda başa geçen isimlerdi ve bu Batı demokrasileri için ağır bir ders olmuştur” ifadelerini kullandı.¹⁴

Clinton ve Trump’ın Çin’e kaybedilen istihdam konusundaki fikirleri ise birbiriyle örtüşüyor. İki aday yine Çin’in ABD’yi hedef alan siber saldırılarına karşı benzer açıklamalar yaptılar. Bu

konuda Clinton, “Başkan olduğumda ABD’nin siber saldırıları silahlı saldırılarla aynı kefeye koyacağını şimdiden duyuruyorum. Bu saldırılara ekonomik, siyasi ve askeri açılardan cevap vermeye hazır olacağız”¹⁵ derken, Trump Çin’in siber saldırılarına karşı “sıfır tolerans” politikası izleyeceğini söyledi.¹⁶

RUSYA POLİTİKASI

Rusya 2016 seçimlerinde daha önceki seçimlere kıyasla çok daha fazla yer işgal etti. 2012 yılında adaylar arasında bu konu uzun bir süre farklı polemiklere yol açmış ve Başkan Obama’yı Rusya’ya karşı zayıf davranmakla suçlayan Cumhuriyetçi Başkan Adayı Mitt Romney bu sebeple adayken dış gezilerinden birini Rusya konusunda oldukça endişeli olan Polonya’ya yapmıştı. Hatta Demokratik Ulusal Kongre sırasında Obama’nın en büyük destekçilerinden biri olan John Kerry bu sebeple Mitt Romney’i Rusya-ABD ilişkilerini Rocky IV’ten okumakla suçlamıştı. Ancak bu sefer Rusya meselesi farklı sebeplerle neredeyse başkanlık seçimlerinin tam ortasında kendine yer buldu. Bunun nedenleri arasında Demokratik Ulusal Komitenin Rus devleti menşeli olduğu tahmin edilen hacker saldırılarının hedefi olması ve Trump’ın Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin hakkındaki olumlu görüşleri yer alıyor.¹⁷ Çin konusunda olduğu gibi ABD-Rusya ilişkilerinin geleceği noktasında da Clinton ve Trump’ın farklı görüşlere sahip olduklarını görüyoruz.

Clinton’ın Rusya hakkındaki görüşleri arasında Moskova’nın artan nüfuzunun dengelenmesi ve Ukrayna’daki saldırganlığına cevap verilmesi gerektiği noktaları öne çıkıyor. Clinton Rusya’nın Suriye’deki rolünü eleştirse de aynı zamanda “Rusya, Suriye krizinin çözümünde

9. Amy Chozick, “Hillary Clinton’s Beijing Speech on Women Resonates 20 Years Later”, *The New York Times*, 5 Eylül 2016.

10. Shannon Tiezzi, “Why China Dreads a Hillary Clinton Presidency”, *The Diplomat*, 10 Şubat 2016.

11. Tiezzi, “Why China Dreads a Hillary Clinton Presidency”.

12. “Trade”, Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/policies/trade>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

13. Jeremy Diamond, “Trump: ‘We can’t Continue to Allow China to Rape Our Country’”, CNN, 2 Mayıs 2016.

14. Tom Phillips, “Democracy is a Joke, Says China - Just Look at Donald Trump”, *The Guardian*, 17 Mart 2016.

15. Katie Bo Williams, “Clinton: Treat Cyberattacks ‘Like Any Other Attack’”, *The Hill*, 31 Ağustos 2016.

16. Cory Bennett, “Trump Pledges ‘Zero Tolerance’ for Chinese Hackers”, *The Hill*, 10 Kasım 2015.

17. Delvin Barrett ve Damian Paletta, “FBI Suspects Russia in Hack of John Podesta Emails”, *Wall Street Journal*, 12 Ekim 2016.

önemli rol oynayabilir”¹⁸ görüşünü savunuyor. Clinton Dışişleri Bakanlığı zamanında Washington ve Kremlin arasında yürütülen “reset” politikasının mimarları arasında yer alıyordu. Bununla birlikte “reset” politikası Obama yönetiminin öngördüğü gibi Rusya ile ilişkilerin düzelmesiyle sonuçlanmadı. Daha sonra Clinton yaptığı açıklamalarda Obama yönetimine Putin’e güvenilmemesi konusunda telkinlerde bulunduğunu ancak bunun yeterince dikkate alınmadığını söyleyerek kendini bu reset politikasından ayırmaya çalıştı. Clinton başkan adaylarının yaptığı televizyon tartışmalarının ikincisinde Rusya konusundaki tecrübesi ve kendi başkanlığında ABD-Rusya ilişkilerinin geleceği hakkında şunları söyledi:

Vurgulamak istediğim konu Rusya’nın saldırganlığı ve uluslararası arenadaki emelleridir. Rusya her şeyiyle Suriye’de olma kararını verdi. Ve aynı şekilde Ruslar kimin Amerikan başkanı olması yönündeki tercihlerini de belli etti ve o isim ben değilim. Ben Rusya’ya karşı koydum. Putin ve diğerlerine rest çektim ve başkan olduğumda da bunu yapacağım.¹⁹

Trump’ın Rusya Başkanı Vladimir Putin’le olan ilişkisi 2016 seçim sürecinin en fazla konuşulan konuları arasında yer aldı. Trump sıklıkla Putin’e saygı duyduğunu söyledi hatta bir kez ABD-Rusya ilişkilerinden bahsederken, “Putin’le iyi anlaşacağımı düşünüyorum. Ben başkan olsaydım şimdi yaşadığımız bu sorunlar olmazdı”²⁰ şeklinde konuştu. Trump NBC kanalında adayların askeri ve dış politika konularındaki görüşlerine odaklanan bir programda, “Putin, Obama’nın olduğundan çok daha fazla bir lider” diyerek hararetle tartışmalara yol açtı.²¹ Trump’ın bu açıklaması bir Amerikan başkanı-

na karşı Rusya devlet başkanını savunması ifade edilerek Demokrat Parti tarafından oldukça sert bir şekilde eleştirildi.

Trump Moskova’nın Suriye politikası hakkında da Clinton kadar endişeli bir görünüm ortaya koymadı. DEAŞ ile mücadele konusunda kendisine yöneltilen bir soruya çokça tartışılan bir cevap verdi:

Rusya DEAŞ’tan kurtulmak istiyor. Biz de DEAŞ’tan kurtulmak istiyoruz. O zaman belki de bırakmalıyız ki Rusya bu işin icabına baksın. Yani bırakalım onlar DEAŞ’tan kurtulsunlar, bizi çok da alakadar etmemesi lazım.²²

Bu açıklamalar olası bir Trump yönetiminin Rusya ile ilişkilerde çatışmacı bir zeminden ziyade karşılıklı iş birliği zemini arayacağına işaret ediyor. Öte yandan Trump’ın Rusya’daki iş bağlantıları ise hem Demokrat hem de Cumhuriyetçi Parti içinde birçok farklı kesimin tepkisini çekiyor. Trump’ın bu ilişkileri arasında Miss Amerika güzellik yarışmasını Rusya’ya pazarlayan Rus yatırımcılardan para alması ve Moskova’da Trump Tower inşa etmek üzere imzaladığı anlaşma da yer alıyor.²³ Bu konuda Trump’ın oğlu Donald Trump Jr.’ın emlak yatırımcılarının bir konferansında, “Şirketimizin elindeki yatırımlarda Rusların yatırımları biraz da orantısız şekilde büyük yer tutuyor”²⁴ şeklindeki açıklamasına da sıklıkla referans verildiğini görüyoruz. Bu bağlamda Trump’ın iş çıkarlarının ülke çıkarlarından önde geleceği ve ABD’nin Rusya karşısındaki ulusal çıkarlarının tehlikeye gireceğini ifade edenlerin sayısı bir hayli fazla.²⁵

Clinton defalarca (geçmişte Clinton’ın e-postalarının hacklenmesi gerektiğini söyleyerek

18. Damien Shakrov, “Where do Hillary Clinton and Donald Trump Stand on Russia?”, *Newsweek*, 5 Ağustos 2016.

19. “Trump vs Clinton in Second U.S. Presidential Debate: Full Transcript”, *Newsweek*, 10 Ekim 2016.

20. Jeremy Diamond, “Timeline: Donald Trump’s Praise for Vladimir Putin”, CNN, 29 Temmuz 2016.

21. Zack Stanton, “Yes, Pence & Trump have Called Putin a Stronger Leader than Obama”, *Politico*, 4 Ekim 2016.

22. Shakrov, “Where do Hillary Clinton and Donald Trump Stand on Russia?”.

23. Tom Hamburger, Rosalind S. Helderman ve Michael Birnbaum, “Inside Trump’s Financial Ties to Russia and His Unusual Flatter of Vladimir Putin”, *The Washington Post*, 17 Haziran 2016.

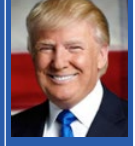
24. Hamburger, Helderman ve Birnbaum, “Inside Trump’s Financial Ties to Russia and His Unusual Flatter of Vladimir Putin”.

25. Kurt Eichenwald, “How The Trump Organization’s Foreign Business Ties Could Upend U.S. National Security”, *Newsweek*, 14 Eylül 2016.

**HILLARY
CLINTON**

Vurgulamak istediğim konu Rusya'nın saldırganlığı ve uluslararası arenadaki emelleridir. Rusya her şeyiyle Suriye'de olma kararını verdi. Ve aynı şekilde Ruslar kimin Amerikan başkanı olması yönündeki tercihlerini de belli etti ve o isim ben değilim. Ben Rusya'ya karşı koydum. Putin ve diğerlerine rest çektim ve başkan olduğumda da bunu yapacağım.²⁶

**DONALD J.
TRUMP**

Rusya DEAŞ'tan kurtulmak istiyor. Biz de DEAŞ'tan kurtulmak istiyoruz. O zaman belki de bırakmalıyız ki Rusya bu işin icabına baksın. Yani bırakalım onlar DEAŞ'tan kurtulsunlar, bizi çok da alakadar etmemesi lazım.²⁷

büyük tartışmalar yaratan) Trump'ı Rusya'nın siber saldırılarını lanetlemeye davet etti. Bu konuda Trump'ın ulusal çıkarları yeterince gözetmediği konusunda birçok açıklamada bulundu. Üçüncü ve son televizyon tartışmasında Clinton bu meseleyi tekrar gündeme getirdi:

Ruslar, Amerika'ya karşı siber saldırılarda bulundular, sen (Trump) bizim insanlarımıza karşı casusluğu teşvik ettin, Putin çizgisini takip etmeye razısın, istek listesini imzalamaya hazırsın, NATO'yu dağıtmaya, ne isterse yapmaya ve ondan hala yardım almaya devam ediyorsun çünkü onun bu başkanlık yarışındaki favori adayı belli.

Trump bu meydan okumaya, "(Clinton'ın bu saldırıları gerçekleştirenlerin) Rusya mı, Çin mi yoksa başka biri mi olduğuyla ilgili hiçbir fikri yok" diyerek karşılık verdi. Halbuki Clinton'ın da tartışmada belirttiği gibi 17 Amerikan istihbarat örgütünün hepsi bu saldırıların Rusya'nın en üst düzey yetkilileri tarafından onaylandığını konfirme etmiş bulunuyorlar. Buna karşılık Trump Amerikan istihbarat birimlerine de her zaman güvenmediğini ima eden bir açıklamada bulundu. Tartışmada Putin'in yaptıklarına karşı kim daha güçsüz başkan olacaktır tartışması da yaşandı. Clinton, Trump'ı Putin'in "kukla"sı olmakla suçladı. Bunu beklemediği her halinden belli olan Trump, "Kukla yok, kukla yok, hayır, kukla sensin" diyerek Clinton'ın sözünü keserek cevap vermeye çalıştı.

SURİYE POLİTİKASI

Suriye iç savaşı konusunda birbirlerinin pozisyonlarını eleştiren ve krizin çözümü noktasında rakibinin vasıflarını tartışma konusu yapan iki adayın meseleyi nasıl yönetecekleri konusunda örtüştikleri noktalar olduğunu söylemek mümkün. Örneğin iki aday da Suriye'de bazı bölgelerin uçuşa yasak bölge ilan edilmesini savunuyor. Ancak yine yukarıda ifade edildiği üzere bunun hangi formülle başarılacağı konusunda ortaya konmuş açık bir planları yok. İki aday DEAŞ'a karşı hava saldırılarının sayısının ve şiddetinin artırılması gerektiği konusunda da aynı fikirdeler.²⁸

Donald Trump'ın Suriye konusundaki görüşlerinde kampanya boyunca değişimler gözlemlendi. Trump 2015 yılının Eylül ayında "60 Minutes" adlı televizyon programına verdiği bir mülakatta Suriye'de en iyi çözümün Esed rejimi ile DEAŞ'ın birbirleriyle çatışmasının iki tarafı zayıflatmasından sonra ABD'nin bu krize dahil olması gerektiğini savunmuştu:

Niye DEAŞ'ın gidip Esed'le savaşmasına izin vermiyoruz ki, onlar çatışsın, biz sonra oraya girip kalıntılara düzen verimiz. Niye gidip şimdi müdahil oluyoruz? DEAŞ'la savaşıyoruz ve eminim Esed de kendi kendine, "Bunların bu kadar aptal ve saf insan olacağını tahmin edemezdim" diyor.²⁹

Trump aynı mülakatta DEAŞ'la Rusya'nın mücadele etmesinin aslında ABD'nin işine gelmesi gerektiğini, "Bırakın Rusya yapsın" diyerek

26. "Trump vs Clinton in Second U.S. Presidential Debate: Full Transcript", *Newsweek*, 10 Ekim 2016.

27. Shakrov, "Where do Hillary Clinton and Donald Trump Stand on Russia?".

28. "Compare the Candidates", Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/campaign2016>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

29. Scott Pelley, "Trump Gets Down to Business on 60 Minutes", CBS News, 27 Eylül 2015.

ifade etmişti.³⁰ 2016 yılının Mart ayına geldiğimizde ise Trump bu görüşlerini bir kenara bıraktı ve ABD'nin DEAŞ'la mücadele etmek üzere Irak ve Suriye'ye 30 bin kişilik bir askeri kuvvet göndermesi gerektiğini söylemeye başladı. Trump'ın Suriye stratejisi Esed rejiminin sona erdirilmesini içermiyor. Verdiği iki farklı mülakatta Suriye'de Esed'in politikalarından memnun olmasa da asıl önceliğinin DEAŞ olacağını vurguladı.^{31,32} Trump bu konuda, "Gerçekten başka çaremiz yok. DEAŞ'ı nakavt etmemiz gerekiyor" dedi.³³ Trump ayrıca DEAŞ'ın ortaya çıktığı dönemde Dışişleri Bakanı olan Clinton'ın bu bağlamdaki rolünü ve Obama yönetiminin kararlarını sert bir şekilde eleştirerek kampanya sırasında Clinton'ı Obama ile birlikte "DEAŞ'ın kurucusu" ilan etti.³⁴

Hillary Clinton'ın Suriye pozisyonu Trump'a kıyasla daha istikrarlı bir çizgi izledi. Amerikan basınındaki birçok haberde Clinton'ın Dışişleri Bakanı olduğu dönemde Obama'yı Suriye konusunda daha kararlı olmaya ve Suriyeli muhaliflere destek vermeye ikna etmeye çalıştığı belirtiliyor.³⁵ Clinton Dışişleri Bakanlığından ayrılmasından bu yana benzer görüşleri savunuyor. Bu konuya yazdığı kitapta da geniş yer ayıran Clinton, bakan olduğu dönemde hem CIA hem de Savunma Bakanlığı ile koordineli bir şekilde ABD'nin müttefiklerinin de desteğini alarak kapsamlı bir Suriye stratejisi geliştirdiğini ancak bu stratejinin her nedense Başkan Obama tarafından kabul görmediğini ifade etmişti. Bu programın önemli bir ayağı muhaliflerin etkin bir biçimde silahlandırılmasını öngörüyordu. Clinton kampanya sırasında bu konuda gelen sorular üzerine Obama yöneti-

minin muhaliflere dönük eğit-donat programına çok gecikmeli olarak başladığını söyledi. Hatta daha da ileri giderek bu gecikmenin DEAŞ'ın ilk başlarda çok hızlı bir şekilde büyümesine yardımcı olduğunu vurgulamaktan çekinmedi.³⁶

Clinton Suriye'ye olası bir askeri müdahale konusunda ise Trump'ın aksine Obama'nın bölge ülkeleriyle çalışma ve ABD askerinin çatışmaya girmeme stratejisine destek veriyor. Clinton'ın ikinci televizyon tartışması sırasında ileride Rakka'ya dönük bir operasyon yapıldığında burada savaşması için PYD'yi doğrudan silahlandıracağını söylemesi hararetle tartışmaya sebep oldu. Clinton sözlerine, "Kürtler aynı Irak'ta olduğu gibi Suriye'de de bizim en iyi ortağımız" diyerek başladı fakat bunun ABD'nin bölgedeki müttefikleri, özellikle de Türkiye tarafından kabul gören bir pozisyon olmadığını bildiğini söyledi. Clinton, "Bunun bazı çevreleri kaygılandırdığının farkındayım fakat Kürtlerin bu malzemelere ihtiyacı var. Arap ve Kürt savaşçılar Rakka'nın kurtarılması için sahadaki temel güçler" şeklinde konuştu.³⁷

Üçüncü televizyon tartışması sırasında moderatör Clinton ve Trump'tan Halep'teki gelişmelerle ilgili görüşlerini aktarmalarını istedi. Trump Halep'teki durumu bir "felaket" olarak tanımladı ve "insani durumun kabusa döndüğünü" söyledi.³⁸ Trump, Esed'in "Obama ve Clinton'dan daha sert ve akıllı" olduğu için halen görevde olduğunu söyledi. Trump alışıldığı üzere Obama yönetiminin Suriye politikasını eleştirdi ve Clinton'ın bakanlığı döneminde bu politikanın mimarlığını yaptığını belirtti. Trump ayrıca ABD'nin desteklediği muhaliflerden bahsederken şunları söyledi: "Bakın bu muhaliflerin kim olduklarını bilmiyoruz. Bunlara bir ton para ve birçok başka şey veriyoruz. Ama bunların kim

30. Pelley, "Trump Gets Down to Business on 60 Minutes".

31. "Highlights from Our Interview with Donald Trump on Foreign Policy", *The New York Times*, 26 Mart 2016.

32. "Highlights from Our Interview with Donald Trump on Foreign Policy".

33. Barbara Starr, "Trump is Calling for 30,000 Troops. Would That Defeat ISIS?", CNN, 11 Mart 2016.

34. Euan McKirdy, "Trump and Clinton Battle over ISIS", CNN, 22 Ağustos 2016.

35. "Hillary Clinton: I Wanted to Arm Syrian Rebels, But Obama Refused", *Haaretz*, 6 Haziran 2014.

36. Jeffrey Goldenberg, "Hillary Clinton: 'Failure' to Help Syrian Rebels Led to the Rise of ISIS", *The Atlantic*, 20 Ağustos 2016.

37. "US Debate: Clinton and Trump Clash over Syrian War", *Aljazeera*, 10 Ekim 2016.

38. "Transcript of the Third Debate," *The New York Times*, 20 Ekim 2016.

olduklarını bilmiyoruz.” Trump şu anda yürür- lükte olan stratejinin başarılı olması halinde dahi sonuçta “Esed’den daha kötü bir tabloyla karşı- laşabiliriz” dedi.³⁹ Trump’ın ardından söz alan Clinton ise uçuşa yasak bölgeleri desteklediğinden bahsetti ve “uçuşa yasak bölge hem insanların hayatını kurtarmaya hem de çatışmaları daha ivedi şekilde bitirmeye yardımcı olacak” dedi.⁴⁰ Clinton’a yakın Center For New American Century adlı düşünce kuruluşu da Suriye konusunda yayınladığı raporda açık olarak “no fly zone” olarak adlandırmasa da Kuzey Suriye’de “no bombing zone” adında bir çözümün bulunması gerektiğini vurgulamıştı.

IRAK POLİTİKASI

Irak konusu adaylar arasında üçüncü tartışmaya kadar pek de gündeme gelmedi. DEAŞ ile mücadelede bazı vurgular yapılsa da Irak konusunda iki adayın ne düşündüğü sorusu sorulmadı. Üçüncü televizyon tartışmasında adaylara yöneltilen sorulardan biri Musul’un geri alınmasından sonra oluşabilecek etnik ve mezhep çatışması riskiyle ilgiliydi. Moderatör adaylara şehrin DEAŞ’tan kurtarılmasından sonra buranın yönetimine ilişkin planlarının ne olduğunu sordu. Clinton şehrin kurtarılmasının “zorlu bir çatışma” sonrasında gerçekleşeceğini ve bunun öneminin farkında olduğunu söyledi.⁴¹ Clinton aynı Obama’nın yaptığı gibi Kürt Peşmerge’nin desteğindeki Irak ordusunun şehrin kurtarılması ve ardından yeniden inşa edilmesinde öncü rol oynayacağını, Amerikan askerlerinin de danışman kapasitesinde bu güçlere destek vermesini tercih ettiğini söyledi. Clinton, “Amerikan askerlerini tekrar bir işgal gücü kapasitesinde Irak’a göndermeyeceğim. Bu akılcı bir yol değil” dedi.

Donald Trump ise Obama yönetiminin Irak’tan zamansız ve plansız olarak askeri çektiği konusunda eleştirdi. Bunun yanında yönetimin

Musul operasyonu öncesindeki tavrını da eleştir- di. Trump, son üç aydan beri Musul operasyonu- nun başlayacağını duyuran yönetimin “düşmanı hazırlıksız yakalama” imkanını kendi eliyle bir kenara ittiğini savundu. Trump, DEAŞ liderle- rinin bu yüzden Musul’dan kaçmaya zaman ve imkan bulduklarını söyledi. Trump, “Yöneticile- rimiz bu şekilde aptalca adımlar attıkça tarihteki büyük komutanlarımızdan Douglas MacArthur ve George Patton’ın üzüntüden mezarlarında ters döndüklerinden adım gibi eminim” dedi.⁴²

İRAN POLİTİKASI

2016 seçimlerinde İran konusu daha çok adayla- rın Obama yönetiminin müzakere ettiği ve imzaya bağladığı İran nükleer anlaşmasına uyup uyma- yacakları çerçevesinde tartışıldı. Ortak Kapsamlı Eylem Planı (JCPOA) olarak bilinen ve uzun süre müzakere edilen anlaşma İran ile ABD, İngiltere, Fransa, Çin, Rusya ve Almanya’dan oluşan P5+1 grubu ülkeleri arasında imzalanmıştı.⁴³ Dışişleri Bakanı olduğu dönemde anlaşmanın temelini atan diplomatik girişimleri başlatan Clinton anlaşma- ya destek veriyor. Bununla birlikte Washington’da hararetli şekilde tartışılan İran nükleer anlaşması konusunda yumuşak bir görüntü de vermek istemeyen Clinton seçilmesi halinde bu konuda şu şekilde hareket edeceğini belirtti:

Prensibim güven ve teyit et düsturu üzerine kurulu olacak. İran yeni başkanın tavrını anlamak için onu test etmeye ve kandırma- ya çalışacaktır... Ben başkan olursam bunun işe yaramayacağını bilmeleri gerekiyor.⁴⁴

Clinton’ın anlaşmaya verdiği bu şüphe- ci desteğin aksine Trump anlaşmayı “tam bir felaket”⁴⁵ olarak tanımlıyor. Trump bu anlaşmayı yeniden müzakere edeceğini söylüyor:

42. “Transcript of the Third Debate,” *The New York Times*, 20 Ekim 2016.

43. “Iran Nuclear Deal: Key Details”, BBC, 16 Ocak 2016.

44. “Transcript: Hillary Clinton Addresses the Iran Nuclear Deal”, The Brookings Institution, 9 Eylül 2016.

45. Ishaan Tharoor, “Donald Trump is Right about Tearing up the Iran Deal - Says a Leading Iranian Hard-Liner”, *The Washington Post*, 4 Nisan 2016.

39. “Transcript of the Third Debate”.

40. “Transcript of the Third Debate”.

41. “Transcript of the Third Debate”.

İran nükleer anlaşmasının ne kadar kötü bir anlaşma olduğunu görüyorum. Bu bir tarafa avantaj sağlayan bir anlaşma ve biz terörist bir devlete, bir numaralı terör destekçisi bir devlete, tam 150 milyar dolar veriyoruz. Onlar zayıf bir devletler ama işte biz onları güçlendiriyoruz...⁴⁶

Donald Trump üçüncü televizyon tartışmasında ise İran konusundaki eleştirilerinde bu kez Irak konusunu gündeme getirdi ve Obama yönetiminin Irak'ta kontrolü tamamen İran'a bıraktığını söyledi: "İran bize teşekkür plaketi verse yeridir... İran hep Irak'ta kontrol sahibi olmak istemişti ve biz bunu onlar için son derece kolaylaştırdık."⁴⁷ Trump ayrıca Musul'un kurtarılmasından en fazla çıkarı İran'ın sağlayacağını belirtti ve bunu ABD'nin bölgede zekice hareket etmediğinin ve kandırıldığının bir kanıtı olarak sundu.

GÖÇMENLİK

Trump ve Clinton'ın üzerinde en keskin görüş ayrılıklarını yaşadıkları konuların başında göçmenlik tartışması geliyor. Bu konuda Hillary Clinton büyük ölçüde Başkan Obama'nın politikalarını paylaşıyor. ABD'deki kayıtsız göçmenlerin belli bir süre sonunda tam vatandaşlığa geçmesine izin veren kapsamlı göçmenlik reformunu savunan Clinton "göçmenlikle ilgili yasaları insani çerçevede dahilinde uygulayacağını" belirtiyor.⁴⁸ Clinton ABD'nin Suriye'den aldığı göçmen sayısını yılda 10 bin kişiden 65 bin kişiye çıkarmayı vaat ediyor.⁴⁹ Kendi hayalindeki Amerika'da "çok çalışıp üzerine düşeni yapan ve topluma katkı veren herkesin bir yerinin olduğunu" söylüyor ve Trump'ın başta Meksikalılar hakkında söyledikleri olmak üzere Müslüman

göçmenler ve Amerikalı Müslümanlar hakkındaki açıklamalarını eleştiriyor.⁵⁰

Trump ise ABD-Meksika sınır güvenliğinin artırılması gerektiğini savunuyor. Bu sınırdaki kanunsuz geçişlerin durdurulması gerektiğini belirten Trump meşhur, "Güney sınırımıza muazzam, gerçekten muazzam bir duvar öreceğim" sözüyle popüler olmuştu.⁵¹ Trump'ın göçmenlik politikaları kayıtsız göçmenlerin toplu halde sınır dışı edilmesini ve kanunsuz göçmenleri barındıran "sığınak şehirler"in bütçelerinin kısılmasını öngörüyor.⁵² Trump kampanyası 2015 yılının Ağustos ayında bu çerçeveyi içeren 10 maddelik bir plan açıkladı.⁵³

Başkan adayları Trump ve Clinton'ın üzerinde en çok görüş ayrılıkları yaşadıkları konu göçmenlik politikasının geleceği.

Aynı yılın Aralık ayında ise Trump bu kez Müslümanların ABD'ye girişine ve göç etmesine kati bir yasak getirilmesi gerektiğini söyledi.⁵⁴ Trump son olarak bu pozisyonunda "biçimsel" değişikliğe gittiğini söyledi ve Müslümanlara dönük kati bir yasaktansa "son derece sıkı" denetim getirilmesini önerdi. Trump'a göre Obama-Clinton ikilisi kim olduklarına bakmadan "on binlerce" Suriyeli göçmeni ülkeye kabul ediyorlar. "Bunların kim olduklarını, nereden geldiklerini

50. "Trump and Clinton Debate Muslim Immigration", CNN, 10 Ekim 2016, <http://edition.cnn.com/videos/politics/2016/10/10/trump-clinton-debate-st-louis-muslim-immigration-7.cnn>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

51. "Here's Donald Trump's Presidential Announcement Speech", *Time*, 16 Haziran 2016, <http://time.com/3923128/donald-trump-announcement-speech>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

52. Tami Luhby, "Trump Condemns Sanctuary Cities, But What are They?", CNN, 1 Eylül 2016.

53. "Immigration", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/policies/immigration/?/positions/immigration-reform>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016)

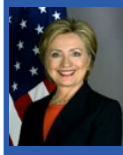
54. Jeremy Diamond, "Donald Trump: Ban all Muslim Travel to U.S.", CNN, 8 Aralık 2016.

46. "Transcript of the Second Debate", *The New York Times*, 10 Ekim 2016.

47. "Transcript of the Third Debate", *The New York Times*, 20 Ekim 2016.

48. "Immigration Reform", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/issues/immigration-reform>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

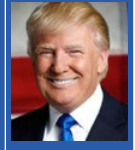
49. Rebecca Kaplan, "Hillary Clinton: U.S. should Take 65,000 Syrian Refugees", *Face the Nation*, 20 Eylül 2016.

HILLARY
CLINTON

Suriye’de uçuşa yasak ve güvenli bölgelerin gerekli olduğunu savunuyorum. (9 Ekim 2016, 2. televizyon tartışmasından)

Suriye’de bir bölgeyi kontrole alalım... Ve burayı güvenli bölge yapalım. (8 Şubat 2016, New Hampshire eyaletinde yapılan bir toplantıdan)⁶¹

DONALD J.
TRUMP

ve ABD hakkında ne düşündüklerini bilmiyoruz” diyen Trump Müslümanların ABD’ye göçmesinin tarihteki “Truva atı hikayesinin günümüze uyarlanmış hali” olduğunu savunuyor.⁵⁵

ULUSAL GÜVENLİK

Kamuoyu yoklamalarında farklı sonuçlarla karşılaşsak da her iki partinin seçmenleri için de ulusal güvenlik ve terörizm en öncelikli konular arasında yer alıyor. Gallup şirketinin 2016 yılının Ocak ayında yaptığı bir kamuoyu yoklamasında Cumhuriyetçilerin yüzde 92’sinin ve Demokratların yüzde 82’sinin “terörizm ve ulusal güvenlik” konularını kendileri için “önemli” ya da “çok önemli” gördüklerini ortaya koydu.⁵⁶ 2016 yılının Haziran ayında Pew Araştırma Merkezi’nin yaptığı bir kamuoyu yoklamasında ise katılımcıların yüzde 80’i Kasım ayında oy kullanırken adayların terörizm konusundaki pozisyonlarının kendileri için oldukça önemli bir faktör olacağını söylediler.⁵⁷ Ulusal güvenlik konusundaki bir dizi konu başlığı arasında DEAŞ odaklı terörizm konusu ve siber güvenlik başlığının seçmenler arasında öne çıktığını görüyoruz. Gallup’un 2016 Şubat ayında yaptığı bir araştırmada seçmenler önümüzdeki on yılda öne çıkacak olan tehditler arasında ilk üç sıraya yüzde 79 ile uluslararası terörizm, yüzde 75 ile İran ve yüzde 73 ile de siber güvenliği yerleştiriyorlar.⁵⁸

Uluslararası Terörizm

CNN kanalından Dana Bash Temmuz ayında yaptığı bir analizde Trump ve Clinton arasındaki terörle mücadele konusundaki farkı şu sözlerle ortaya koymuştu: “Trump daha iyi konuşan ve içgüdüleriyle hareket edip ortalığı karıştırabilen bir isim. Diğer aday Clinton ise daha dikkatli bir yaklaşıma sahip, tecrübesinin sesini dinleyen birisi.”⁵⁹ Bu analiz özellikle uluslararası terörizm konusunda adayların yaklaşımıyla örtüşüyor. Clinton ve Trump DEAŞ’ı yenilgiye uğratma, örgüte dönük hava saldırılarını artırma ve Suriye’de uçuşa yasak bölgeler oluşturma konusunda fikir birliği yapıyorlar.⁶⁰

Görünürdeki bu önemsiz farkların ötesine geçtiğimizde ise Trump ve Clinton’un hem DEAŞ hem de diğer terörist gruplar ile mücadele noktasında birbirinden oldukça farklı politikaları tercih ettiklerini görüyoruz. Clinton temelde Obama’nın politikalarını sürdürüleceğini fakat örneğin DEAŞ’la mücadelede daha sert bir tutum sergileyeceğini belirtiyor. Clinton bununla birlikte Ortadoğu’da sahaya ABD askeri sürmekten kaçınacağını da altını çiziyor. Yukarıda ifade edildiği gibi buna karşın Trump, DEAŞ’ı yenmek için sahaya 30 bini bulan bir askeri güç sürmek gerekeceğini belirtiyor.⁶² Trump’ın diğer konularda olduğu gibi bu konuda da kendi vadinin arkasında durup durmayacağı noktasında çelişkili açıklamaları var.

55. Diamond, “Donald Trump: Gan all Muslim Travel to U.S.”

56. Frank Newport, “Democrats, Republicans Agree on Four Top Issues for Campaign”, Gallup, 1 Şubat 2016.

57. “4. Top Voting Issues in 2016 Election”, Pew Research Center, 7 Temmuz 2016.

58. “Americans Cite Cyberterrorism among Top Three Threats to U.S.”, Gallup, 10 Şubat 2016.

59. “It’s Trump vs. Clinton in the Fight against Terror”, CNN, 30 Haziran 2016, <http://www.cnn.com/videos/politics/2016/06/30/trump-clinton-differences-on-fighting-terror-bash-pkg.cnn>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

60. “Compare the Candidates”, Council on Foreign Relations, <http://www.cfr.org/campaign2016>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

61. Jeremy Diamond, “Donald Trump: I can Tell Refugees ‘You can’t Come Here’”, CNN, 8 Şubat 2016.

62. Matthew Nussbaum, “Trump Calls for Ground Troops in Iraq, Syria”, *Politico*, 10 Mart 2016.

HILLARY
CLINTON

Irak'a bir daha asla asker sürmeyeceğiz. Ve Suriye'de de sahaya asker göndermiyoruz. DEAŞ'ı sahaya asker sürmeden yeneceğiz.⁶³ (1. televizyon tartışmasından)

Sahaya çok az sayıda asker göndereceğim. İstihbaratımızı daha önce görülmedik seviyeye çekeceğiz; buna ihtiyacımız var ama işte şimdi buna sahip değiliz. Orada, sahada adamlarımız yok.⁶⁴

DONALD J.
TRUMP

Clinton 9 Ekim günü yapılan ikinci televizyon tartışmasında ABD'nin Suriye'deki Kürt gruplara doğrudan silah vermesi gerektiğini ifade etti. Clinton bu konuda şunları söyledi:

Yapacağım işlerden biri Kürtleri silahlandırmayı gündeme almak olacak. Kürtler hem Suriye hem de Irak'ta bizim en iyi ortağımız. Onlara gerekli teçhizatı sağlamalıyız çünkü DEAŞ'ı Irak'tan çıkardıktan sonra Rakka'yı almak için bu Kürt ve Arap gruplara ihtiyacımız olacak.⁶⁵

Clinton daha önce de ABD'nin terör karşıtı faaliyette bulunan ortaklarına destek olmayı sürdüreceğini vurgulamış ve "yakın geçmişte Amerikan gücünün ana sütunlarından birini oluşturan ittifaklarımızı güçlendirmeliyiz" demişti.⁶⁶

Trump uzun bir süredir Obama yönetimini ve rakibi Clinton'ı Ortadoğu'da yanlış politikalar izleyerek DEAŞ'ın ortaya çıkmasına sebebiyet vermekle suçluyor.⁶⁷ Trump temel hedefini "radikal İslam'ın zemin kazanmasını durdurmak" olarak açıklıyor; bu yolda NATO'yla ve Rusya, İsrail, Mısır, Ürdün ve "bu hedefe yardımcı olacak her ülke"yle çalışmaya hazır olduğunu söylüyor.⁶⁸ Trump 2015 Kasım ayında yayımladığı bir kampanya reklamında DEAŞ'a dönük hava

bombardımanını artıracığını söylemişti. "Hızlı ve seri şekilde bu DEAŞ'çıların tepesine bomba yağdırıp bu defteri kapatacağım."⁶⁹ Trump bu tür açıklamalarının dışında DEAŞ karşısında ne yapacağından bahsederken detaya girmiyor ve daha çok Obama yönetimini savaş planlarını açıkladığı ve düşmana önceden haber verdiği için eleştiri yöneltmeyi tercih ediyor: "Planlarımı karşımdaki düşmana çarşaf çarşaf duyurmak istemiyorum."⁷⁰

Trump, Rusya ile ABD arasında DEAŞ konusundaki ilişkileri gözden geçireceğini zira iki ülkenin de çıkarlarının DEAŞ'ı yenilgiye uğratmakta yattığını söylüyor. Çoğu dış politika uzmanı bu fikre karşı çıksa da Trump, Rusya ile DEAŞ'a karşı iş birliği yapma fikrini sıklıkla gündeme getiriyor:⁷¹ "Rusya DEAŞ'ı ortadan kaldırmayı bizim kadar istiyor. Yani Rusya'yla ortak hareket etsek ve şu DEAŞ'ı cehenneme göndersek fena mı olurdu?"⁷² Bununla birlikte zaman zaman ABD'nin müttefikleri hakkında olumsuz konuşan Trump, DEAŞ karşısında diğer ülkelerle de iş birliği yapmaya açık olduğunu, tek taraflı hareket etmeyeceğini belirtiyor: "Benim yönetimimde DEAŞ'a dönük ortak askeri hareketler yapılacak ve bu örgüt ortadan kaldırılacak."⁷³

Trump DEAŞ'la yürütülen mücadeleyi aynı zamanda liberal idealler ile "radikal İslam" arasındaki ideolojik bir çatışma olarak görüyor. Bu yüzden

63. Aaron Blake, Amber Phillips ve Callum Borchers, "The First Hillary Clinton vs. Donald Trump Showdown of 2016, Annotated", *The Washington Post*, 7 Ekim 2016.

64. Eric Bradner ve Tal Kopan, "Trump: I'd Declare War on ISIS, Send 'Very Few' Troops", CNN, 17 Temmuz 2016.

65. "Transcript of the Second Debate".

66. "Remarks on Counterterrorism at Stanford University", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/speeches/remarks-counterterrorism-stanford-university>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

67. Ginger Gibson ve Steve Holland, "Trump Calls Obama, Clinton Islamic State 'Co-Founders,' Draws Rebuke", Reuters, 11 Ağustos 2016.

68. "Full Speech: Donald Trump Addresses Radical Islamic Terrorism", *The Hill*, 15 Ağustos 2016.

69. Jenna Johnson, "Donald Trump Promises to 'Bomb the Hell out of ISIS' in New Radio Ad", *The Washington Post*, 18 Kasım 2016.

70. Blake, Amber ve Borchers, "The First Hillary Clinton vs. Donald Trump Showdown of 2016, Annotated".

71. "Donald Trump would Consider Alliance with Russia's Vladimir Putin against ISIS", *Newsweek*, 25 Temmuz 2016.

72. Blake, Amber ve Borchers, "The First Hillary Clinton vs. Donald Trump Showdown of 2016, Annotated".

73. Politico Staff, "Full Text: Donald Trump's Speech on Fighting Terrorism", *Politico*, 15 Ağustos 2016.

de bölgedeki İsrail, Mısır ve Ürdün gibi ülkelerle iş birliği yapılması gerektiğini savunuyor: “Bunlara ideolojik açıdan da savaş açmalıyız.”⁷⁴

İç Güvenlik ve Terörizm

2016 seçimlerinde terör tartışması sadece Suriye ve Irak bağlamında değil ABD'nin iç güvenlik ve terörizm gündemini de içine alan bir şekilde öne çıktı. Adayların her ikisi de rakiplerini iç güvenlik ve terörizm konusunda ehil olmayan, terör saldırılarını engelleyemeyecek isimler olarak sunmaya çalıştılar. Trump kampanyası göçmenlik ve “radikal İslam” konularını öne çıkarırken Clinton kampanyası da teröre karşı birlik olunması gerektiğini savundu.

2 Aralık 2015'te California eyaletinin San Bernardino şehrinde DEAŞ sempatizanı oldukları ileri sürülen bir çiftin yaptığı saldırının ardından Minnesota Üniversitesi'nde bir konuşma yapan Clinton, ABD içinde artan terörizm tehlikesiyle ilgili beş adımdan oluşan bir plan açıkladı. Bu adımların birçoğu halen Obama yönetimi tarafından yürütülen politikalarla benzerlikler içeriyor. Bu adımlar Trump'ın önerilerine kıyasla daha sınırlı ve yürürlükte olan güvenlik önlemlerini artırmayı hedefliyor:

1. Başta internet ortamında olmak üzere DEAŞ'ın ABD içinden militan devşirmesine son vermek
2. Buradan savaşmaya gitme potansiyeli olanları durdurmak ve dışarıdan buraya gelmeye niyeti olan yabancı savaşçıları engellemek
3. Teröristlerin planlarını eylem aşamasından önce ortaya çıkarıp engellemek
4. Saldırıları karşı kendilerini siper eden kolluk güçlerine destek olmak
5. Radikalleşmeye karşı hep ön cephede mücadele eden Amerikalı Müslümanlara destek olmak ve kapasitelerini artırmak⁷⁵

74. Staff, “Full Text: Donald Trump's Speech on Fighting Terrorism”.

75. “Hillary Clinton Lays out Comprehensive Plan to Bolster Homeland Security”, Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/briefing/statements/2015/12/15/comprehensive-plan-to-bolster-homeland-security>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

Müslüman nüfusu bir tehdit olarak gören Trump'ın aksine Clinton defaatle ABD'deki Müslümanların terör sorununun bir parçası olmadığını aksine bu soruna karşı en önemli insan kaynağını oluşturduklarını söyledi. Clinton bu bağlamda örneğin Amerikalı Müslümanlarla güvenlik güçleri arasındaki iş birliğinin artırılmasını istiyor. Bu yaklaşımı eleştiren bazı Amerikalı Müslümanlar ise Clinton'ın “Amerikalı Müslümanlar kendi içimizden çıkan terörizm sorununa karşı elimizdeki en iyi ilaç ve hem ilk hem de son savunma kalemiz”⁷⁶ söyleminde Müslümanların güvenlikçi bir perspektiften ele alındığını ve eşit vatandaşlar olarak görülmediklerini vurguluyorlar.

Clinton iç güvenlik alanındaki önceliğini güvenlik ve istihbarat birimlerinin bilgi ve uygulama eksikliklerini gidermeye veriyor. 12 Haziran'da Florida eyaletinin Orlando şehrinde Müslüman bir gencin bir gece kulübüne düzenlediği saldırının ardından Clinton istihbarat eksikliğine dikkat çekti ve bunun giderilmesi halinde saldırıların vuku bulmadan önlenileceğini söyledi. Clinton aynı zamanda “terörden etkilenmiş ülkeler”e seyahat edenlerin vizelerinin daha sıkı kontrol edilmesini ve Suriye'den gelen göçmenlerin de daha sıkı bir filtreden geçirilmesi gerektiğini savunuyor. Clinton ayrıca Amerikan hükümetinin teknoloji şirketleriyle daha yakın çalışarak terörist grupların iletişimini izleyebileceğini belirtiyor:

İşte bu yüzden belli sınırlar içinde de olsa istihbarat toplama çabalarımızı katlamamız gerektiğini savunuyorum.⁷⁷

Hangi ülkeden olurlarsa olsunlar son beş yılda terörizm ve çatışma bölgesi olan ülkelere seyahat etmiş herkesin, belki diplomatlar ve yardım kuruluşu çalışanları hariç, vizeleri son derece sıkı bir şekilde yeniden gözden geçirilmeli.⁷⁸

76. “Hillary Clinton Lays out Comprehensive Plan to Bolster Homeland Security”.

77. Nolan D. McCaskill, “Clinton Urges ‘Intelligence Surge’ to Counter Terrorist Threat”, *Politico*, 13 Haziran 2016.

78. “Hillary Clinton Lays out Comprehensive Plan to Bolster Homeland Security”.

DEAŞ'ın kendi içindeki iletişimini, savaşçıların internet sayfalarını çok daha yakından izleyebilmeli ve bunlardan veri toplamalıyız. Tabii bu tür sorunlu, radikal seslere karşı cevap üretebilecek kesimlere destek olup onları öne çıkarmalıyız.⁷⁹

2015 yılının Aralık ayında gerçekleşen San Bernardino saldırısının ardından Trump kampanyası bir bildiri yayınladı ve "Ülkemizin yetkilileri bir değerlendirme yapıp ne olduğunu anlayana kadar Müslümanların ABD'ye girişine kesin bir yasak getirilmelidir" dedi.⁸⁰ Bu yılın Ağustos ayında yaptığı bir konuşmada ise Trump'ın ABD'de gerçekleşen terör olaylarını doğrudan Müslümanlara ve Müslüman ülkelere bağladığını gördük. Trump bu konuşmada Müslümanların ideolojik eğilimlerini ölçecek testler geliştirilmesini ve bunları geçemeyen yani "Amerikan değerlerine" intibak edememiş göçmenlerin elenmesini önerdi. Trump bu konuşmada "bazı bölgeler"den göçmen kabul edilmesine ara verilmesi gerektiği yönündeki fikrini de yeniden ortaya attı:

Bakın yaşadığımız İslam kaynaklı terör olaylarını birbirine bağlayan ortak nokta işte bunlara karışanların ya göçmen ya da göçmen çocuğu olmasıdır.

Sadece gerçekten kendisini kurtarıp iyi bir hayat kurmak isteyen ve Amerika'nın liberal, toleranslı toplumunu kabul edecek insanlara göçmen vizesi vermeliyiz.⁸¹

Trump ABD'nin kendi vatandaşlarına dönük istihbarat çalışması yapması hatta Müslümanları takibe alması konusunda fikri sorulduğunda devamlı farklı cevaplar geliştirdi. Kampanya yetkilileri bu konudaki bir soruya cevaben, "Amerikan hükümeti kendi vatandaşlarını takibe almayacaktır. Bu Trump başkanlığında gerçekleşmeyecek" dediler.⁸² Öte yandan Trump Aralık 2015'te yaptığı bir açık-

lamada Ulusal Güvenlik Ajansı'nın (NSA) Amerikan vatandaşlarının iletişimlerini izleyip bununla ilgili verileri topladığı programda sınırlamaya giden bir yasayı eleştirdi ve NSA'nın vatandaşları izleme ve veri toplama yetkisini yeniden tesis edeceğini söyleyerek, "Hiç kusura bakmayın konu güvenlik olduğunda temkinli olmayı tercih ederim" diye ekledi.⁸³ Trump bunların yanı sıra Amerikalı Müslümanların takibe alınmasını önermek ya da bir dönem camileri gözlem altına alan bir programdan övgüyle bahsetmek gibi yaklaşımlarına ara vermedi.⁸⁴ "Bu işten kurtulmak için daha önce başvurmadığımız tedbirleri devreye sokmak zorundayız... Belki bir yıl önce bunları tahayyül bile etmezdik."⁸⁵

Başkanlık seçimleri boyunca Trump kampanyası göçmenlik ve "radikal İslam" konularını öne çıkarırken Clinton kampanyası da teröre karşı birlik olunması gerektiğini savundu.

Trump Ekim ayındaki ikinci başkanlık tartışmasında ABD'deki Müslüman toplumunu terör saldırılarından yetkilileri haberdar etmemek ve bu saldırıları önlemeye çalışmamakla suçladı: "Müslümanların bir şey gördüklerinde bunu ihbar etmelerini sağlamamız gerekiyor."⁸⁶

Bununla birlikte Trump Müslümanların ülkeye girişine yasak getirilmesi fikrinden vazgeçtiğini ve bunun yerine bazı bölgelerden göç edenlere çok sıkı şekilde özgeçmiş kontrolü getirilmesi gerektiğini açıkladı: "Müslümanlara yasak getirme fikrini bazı bölgelerden gelenleri çok sıkı kontrol fikrine dönüştürdük."⁸⁷

83. Jesse Byrnes, "Trump Sides with Rubio over Cruz in NSA Surveillance Debate", *The Hill*, 1 Aralık 2016.

84. Alan Rappeport, "Trump would Step up Mosque Surveillance", *Boston Globe*, 17 Kasım 2016.

85. Hunter Walker, "Donald Trump has Big Plans for 'Radical Islamic' Terrorists, 2016 and 'That Communist' Bernie Sanders", Yahoo, 19 Kasım 2016.

86. Sarah Pulliam Bailey, "After Donald Trump's Remarks, Muslims Light up Twitter with #MuslimsReportStuff", *The Washington Post*, 10 Ekim 2016.

87. "Transcript of the Second Debate".

79. Amar Toor, "Hillary Clinton Says Tech Companies Need to 'Step up' Fight Against ISIS Propaganda", *The Verge*, 14 Haziran 2016.

80. Jeremy Diamond, "Donald Trump: Ban all Muslim Travel to U.S.",

81. Daniel White, "Read Donald Trump's Ohio Speech on Immigration and Terrorism", *Time*, 15 Ağustos 2016.

82. "The Candidate's Views on America's Top 20 Science, Engineering, Tech, Health & Environmental Issues in 2016, Science Debate, <http://sciencedebate.org/20answers>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

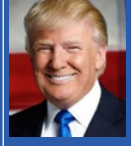

**HILLARY
CLINTON**

Belli sınırlar içinde de olsa istihbarat toplama çabalarımızı katlamamız gerektiğini savunuyorum.⁸⁹

Hangi ülkeden olurlarsa olsunlar son beş yılda terörizm ve çatışma bölgesi olan ülkelere seyahat etmiş herkesin, belki diplomatlar ve yardım kuruluşu çalışanları hariç, vizeleri son derece sıkı bir şekilde yeniden gözden geçirilmeli.⁹⁰

DEAŞ'ın kendi içindeki iletişimini, savaşıların internet sayfalarını çok daha yakından izleyebilmeli ve bunlardan veri toplamalıyız. Tabii bu tür sorunlu, radikal seslere karşı cevap üretebilecek kesimlere destek olup onları öne çıkarmalıyız.⁹¹

**DONALD J.
TRUMP**

Bakın yaşadığımız İslam kaynaklı terör olaylarını birbirine bağlayan ortak nokta işte bunlara karşı olanlar ya göçmen ya da göçmen çocuğu olmasıdır.

Sadece gerçekten kendisini kurtarıp iyi bir hayat kurmak isteyen ve Amerika'nın liberal, toleranslı toplumunu kabul edecek insanlara göçmen vizesi vermeliyiz.⁸¹

Müslümanlara yasak getirme fikrini bazı bölgelerden gelenleri çok sıkı kontrol fikrine dönüştürdük.⁸⁷

Siber Güvenlik

2016 seçimlerinde siber güvenlik başlığı normal bir tartışma konusunun ötesine geçti ve seçim sürecinde çok merkezi bir yer aldı. 7 Ekim'de Obama yönetimi Rusya'yı suçlayan bir açıklama yayımladı ve burada 2016 seçimlerini etkilemeyi amaçlayan Rus hükümetinin Demokratik Ulusal Komite ve Clinton kampanyasına karşı bilgisayar korsanlığı saldırısında bulunduğunu söyledi.⁹² Siber güvenliği merkezi konuma koyan bir başka gelişme de Clinton'ın Dışişleri Bakanlığı döneminde kişisel e-posta hesabını kullanmasıydı. Trump bunu sert şekilde eleştirerek Clinton'ın siber güvenlik konularında hassas olmadığını bir kanıtı olduğunu söyledi. Trump Rusya'nın Clinton'ın e-postalarından öğrendiği bilgileri yayımlamasını önerdi ancak gelen tepkiler üzerine kampanya yetkilileri bunun alaycı bir

açıklamadan öte bir şey olmadığını söyleyerek durumu tevil ettiler.⁹³ Siber güvenlik ayrıca yukarıda da bahsettiğimiz gibi terörizm ve aşırılık karşıtı çabalarla ilgili tartışmaların da odağında yer alan bir başlık oldu. İki aday da ABD'nin siber güvenliğini artıracak yeni bir kurumsal yapı kurmayı vaat ediyorlar.

Siber güvenlikle ilgili tartışmalar seçim süreci boyunca Clinton kampanyasının başını ağrıttı. Bilgisayar korsanları hem Demokrat Parti hem de Clinton kampanyasının bilgisayarlarına saldırdılar ve kamuoyuna birçoğu orjinal ancak bazıları da değiştirilmiş birçok belge yaydılar.⁹⁴ Clinton şahsi e-posta adresini kullanması nedeniyle FBI'nın da soruşturmasına uğradı ve bu konu Trump tarafından devamlı gündeme getirildi.⁹⁵ Clinton ABD'nin siber saldırılarla düşmanlardan gelebilecek geleneksel saldırıları eş tutması gerektiğini söyleyerek bu saldırılara karşı siyasi, askeri ve ekonomik her açıdan ce-

88. "Hillary Clinton Lays out Comprehensive Plan to Bolster Homeland Security", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/briefing/statements/2015/12/15/comprehensive-plan-to-bolster-homeland-security>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

89. Nolan D. McCaskill, "Clinton Urges 'Intelligence Surge' to Counter Terrorist Threat", *Politico*, 13 Haziran 2016.

90. "Hillary Clinton Lays out Comprehensive Plan to Bolster Homeland Security".

91. Amar Toor, "Hillary Clinton Says Tech Companies Need to 'Step up' Fight Against ISIS Propaganda", *The Verge*, 14 Haziran 2016.

92. Tim Starks, "Obama Administration Accuses Russian Government of Election-Year Hacking", *Politico*, 8 Ekim 2016.

93. Ashley Parker ve David E. Sanger, "Donald Trump Calls on Russia to Find Hillary Clinton's Missing Emails", *The New York Times*, 27 Temmuz 2016; Nick Gass, "Trump on Russia Hacking Comments: 'Of Course I'm being Sarcastic'", *Politico*, 27 Temmuz 2016.

94. Byron Tau ve Colleen McCain Nelson, "Hacked Emails Show Clinton Links with Democratic Party", *The Wall Street Journal*, 12 Ekim 2016.

95. Gabrielle Levy, "Trump Seizes on Disclosure of 30 New Clinton Emails That Discussed Benghazi", *U.S. News*, 30 Ağustos 2016.

**HILLARY
CLINTON**

Siber güvenlik bir yönüyle bu aşırılık yanlılarıyla internette savaşmak anlamına geliyor ve onların ideolojilerini çürütmeye, yalanlarını ortaya çıkarmaya ve Batı toplumlarından ve dünya çapında yandaş toplumalarına engel olmaya kadar giden bir çaba.⁹⁸

Güvenlik uzmanlarımızın DEAŞ'ın sosyal medya hesaplarını izleyip bu ağlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarması gerekiyor.⁹⁹

Ben Ulusal Amerikan Siber Güvenlik Eylem Planı üzerinden hareket edeceğim ve buna ek olarak federal düzeyde Bilgi ve Güvenlik İşlemleri'nden sorumlu güvenlik uzmanı atayarak tüm resmi siber güvenlik sistemini iyileştireceğim.¹⁰⁰

**DONALD J.
TRUMP**

Siber güvenlik en iyi askeri, sivil ve özel sektör uzmanlarını bir araya getirip bu konudaki tüm altyapımızı gözden geçireceğim.¹⁰¹

Amerika'nın gerçekten güvende olması için hem devlet kurumları hem de özel sektör siber güvenliği ana önceliklerinden biri haline getirmeli.¹⁰²

vap verilmesi gerektiğini vurguladı.⁹⁶ Clinton e-posta hesaplarının çalınması konusunda da uyarılarda bulunmuş; Çin, Rusya, İran ve Kuzey Kore gibi ülkeleri siber saldırı ve casusluk konusunda suçlamıştı.⁹⁷

Trump kampanyasının önemli bir vaadi olarak DEAŞ ve benzeri terör gruplarının internete erişimini kesmek olarak açıklamıştı. Bunun ABD'nin güvenliği için önemli olacağını söylemişti.¹⁰³ Clinton'ın aksine Trump'ın kampanya sayfasında siber güvenlik ayrı bir başlık olarak ele alınıyor. Trump 3 Ekim'deki bir konuşmasında, "Siber güvenliği en önemli önceliklerimden

biri yapacağım" demişti.¹⁰⁴ Önerileri arasında bu konuya bakan ayrı bir güvenlik birimi kurmak, Askeri Siber Güvenlik Komutanlığında iyileştirmeye gitmek ve "Karşı tarafın elini kolunu bağlayacak bir siber güvenlik saldırı kapasitesi geliştirmek" yer alıyor.¹⁰⁵

EKONOMİ

Ekonomi başlığı Amerikan seçmenleri için 2016 seçimlerinin en önemli konularından birisi oldu.¹⁰⁶ Her iki aday da ekonomiyi canlandırmayı ve sıradan vatandaşın hayatını iyileştirmeyi vaat ediyorlar. Adayların ekonomi konusundaki önerileri arasında ciddi farklar bulunuyor. Bunlardan bazıları örneğin vergilendirme konusuna yaklaşımları, Demokrat ve Cumhuriyetçilerin geleneksel tercihleriyle örtüşüyor. Fakat bazı konu başlıklarında adayların parti çizgisinden uzaklaşarak pek de geleneksel olmayan politikaları seslendirdiklerini görüyoruz.

Vergiler konusunda her iki aday da halihazırındaki vergi yönetmeliğinin çok karmaşık olduğunu ve birçok gediğinin bulunduğunu, bu yüzden

96. Katie Bo Williams, "Clinton: Treat Cyberattacks 'Like any other Attack'", *The Hill*, 31 Ağustos 2016.

97. Josh Gerstein, "Clinton Talked up Dangers of Email Interception in Leaked Speech Excerpts", *Politico*, 7 Ekim 2016.

98. "Remarks on Counterterrorism at Stanford University".

99. "Remarks on Counterterrorism at Stanford University".

100. "Hillary Clinton's Initiative on Technology & Innovation", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/briefing/factsheets/2016/06/28/hillary-clintons-initiative-on-technology-innovation-2>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

101. "Donald J. Trump Promises Immediate Action on Cybersecurity in His Administration", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-remarks-on-cybersecurity>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

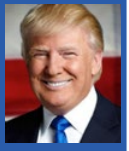
102. "Donald J. Trump Promises Immediate Action on Cybersecurity in His Administration".

103. "Full Speech: Donald Trump Addresses Radical Islamic Terrorism".

104. "Donald J. Trump Promises Immediate Action on Cybersecurity in His Administration".

105. "Donald J. Trump Promises Immediate Action on Cybersecurity in His Administration".

106. Lindsey Cook, "What's the Top Issue for 2016? Depends Where You Look", *U.S. News*, 29 Haziran 2016.

	<p>Milyonlerin ve milyarlarların vergilerde canını dişine takan normal insanlardan farklı bir sisteme tabi olmaları ve özellikle paylarına düşen miktarı ödememeleri kabul edilemez.¹⁰⁹</p>	<p>Bütün Amerikalıların ödedikleri vergileri düşürecekim, özellikle de orta sınıf Amerikalılar bundan yararlanacaklar. Bu milyonlarca yeni istihdam kapısının açılması anlamına geliyor. Tamam zenginler kendi paylarını ödeyecekler ama kimse şimdiki gibi muazzam oranda ve istihdama ve rekabet gücümüze zarar veren bir vergiyle karşı karşıya kalmayacak.¹¹⁰</p>	
<p>HILLARY CLINTON</p>	<p>TPP de dahil olmak üzere istihdamı öldüren ya da maaşların düşmesine neden olan tüm ticaret anlaşmalarına karşı çıkacağım. TPP'ye bugün karşı çıkıyorum, seçimden sonra ve başkan olduğumda da bu tutumum değişmeyecek.¹¹²</p>	<p>TPP sadece ekonomimize değil bağımsızlığımıza da zarar verecek. TPP bugün imzalayıp yarın değiştirebileceğimiz bir anlaşma değil. Bizim ikili ticaret anlaşmalarına ihtiyacımız var. Elimizi kolumuzu bağlayan yeni uluslararası anlaşmalara ihtiyacımız yok.¹¹³</p>	<p>DONALD J. TRUMP</p>

bir reforma ihtiyaç olduğunu söylüyorlar. Fakat bunun dışında tamamen zıt fikirleri de öne sürüyorlar. Clinton halihazırdaki vergi oranlarını korumayı fakat toplumun yılda 5 milyon dolarından fazla kazanan en zengin ekonomik kesimine ek bir vergi getirmeyi öneriyor.¹⁰⁷ Trump ise partisinin geleneksel politikasıyla örtüşen şekilde hem bireyler hem de şirketlerin ödeyecekleri vergi oranlarını düşürmeyi savunuyor. Trump şirketlere uygulanan vergilerin azaltılmasının daha fazla yatırım çekeceğini ve yurt dışına kaçan istihdamı geri getireceğini vurguluyor. Clinton ise üretimlerini ABD dışına taşıyan şirketlerin vergi yönetmelisindeki gediklerden yararlandığını, kendisinin bu gedikleri kapatacağını söylüyor.¹⁰⁸

Ekonomi başlığının temel tartışma konularından bir diğeri uluslararası ticarete nasıl pozisyon alınacağı ve bunun Amerikan ekonomisine

etkisi oldu. ABD'de uzun dönem popüler olan serbest ticaret fikrinin bu seçim döneminde birçok seçmenin kuşkuyla baktığı bir konu haline geldiğini gördük.¹¹¹ Amerikan seçmeni serbest ticarete karşı olmasa da Amerikan ekonomisinin serbest ticaretten olumsuz etkilenmesinden endişeli gözüküyor. Bu nedenle iki adayın kampanyaları da korumacı ekonomik önlemlerle Amerikan iş sektörünün uluslararası rekabetten kötü etkilenmemesini sağlama vaadini öne çıkarıyor. Adaylar bu nedenle Amerikan tarihinin en önde gelen serbest ticaret anlaşmalarından olan ve Obama yönetiminin bir dizi Asya ülkesiyle imzaladığı Trans-Pasifik İşbirliği (TPP) serbest ticaret anlaşmasına karşı çıkıyorlar.

Trump'ın kampanyası başından beri korumacı bir eğilime sahipti fakat Clinton'ın durumunda onu sol bir ekonomik pozisyona iten faktör ön seçimlerde rakibi olan Sanders'ın ekonomik söylemleri oldu. Clinton bu yüzden ulus-

107. "Investing in America by Restoring Basic Fairness to Our Tax Code", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/briefing/factsheets/2016/01/12/investing-in-america-by-restoring-basic-fairness-to-our-tax-code>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

108. Jenna Goff ve Joan Greve, "Trump vs. Clinton; The Economy", PBS, 16 Ağustos 2016.

109. "To Ensure Tax Fairness, Clinton Unveils New 'Fair Share Surcharge' on Multi-Millionaires", Hillary for President, <https://www.hillaryclinton.com/briefing/factsheets/2016/01/11/to-ensure-tax-fairness-clinton-unveils-new-fair-share-surcharge-on-multi-millionaires>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

110. "An America First Economic Plan: Winning The Global Competition", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/an-america-first-economic-plan-winning-the-global-competition>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

111. Frank Newport, "American Public Opinion on Foreign Trade", Gallup, 1 Nisan 2016.

112. Tim Hains, "Clinton: I will Stop Trade Deals that Kill American Jobs; I Oppose TPP Now and will as President", Real Clear Politics, 11 Ağustos 2016, http://www.realclearpolitics.com/video/2016/08/11/clinton_i_will_stop_trade_deals_that_kills_american_jobs_i_oppose_tpp_now_and_will_as_president.html, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

113. "Donald J. Trump Address: Declaring American Economic Independence", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-addresses-re-declaring-our-american-independence>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

HILLARY CLINTON

Dünya nüfusunun yüzde 5'i bizde ve bu yüzden başka ülkelerle ticaret yapmaktan başka şansımız yok; orada bir de yüzde 95 var. Ama bu ticaret karşılıklılık temelinde gitmeli. Dünya ticareti böyle işliyor. Ama itiraf edelim ki tüm bu süreçte Amerikalı çalışan sınıfın ihtiyacı olan ekonomik ve sosyal güvenceleri ihmal ettik ve bu yüzden rekabeti de yitirdik.¹¹⁵

Benim planım ekonomiyi büyütme ve orta sınıflara daha fazla imkan oluşturmaya dayanıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana getirilen en büyük istihdam planını devreye sokmak, altyapı ve üretim alanlarında iş sahası açmak istiyorum.

DONALD J. TRUMP

Başkan olduğumda Çin ya da diğer ülkelerle yürürlükte olan bu korkunç ticaret anlaşmalarını kesinlikle yeniden müzakere edeceğim. Buna NAFTA da dahil. Bu anlaşmayı Amerika için daha çıkarılı hale getirebilirsek ne ala, yoksa masayı terk ederiz.¹¹⁷

Vergileri muazzam oranda düşüreceğiz. İşyerleri üzerindeki vergileri de kaldıracacağız. Bu sayede işyerleri de eleman almaya başlayabilecekler.¹¹⁸

NAFTA'yı yeniden müzakere edeceğim. Bakın bu mümkün olmazsa NAFTA'dan çekilir ve başka ticaret anlaşmaları imzalarız.¹¹⁹

lararası ticaret konusunda normalde olacağından daha solda ve daha şüpheli bir program oluşturmak zorunda kaldı. Trump ise başından beri başkan olduğunda daha iyi şartlara sahip anlaşmaları müzakere ederek istihdamı artıracığını ve ekonomiyi iyileştireceğini vaat etti.¹¹⁴

19 Ekim'de yapılan üçüncü ve son televizyon tartışmasında adaylar ekonomi konusundaki görüşlerini son kez seçmene aktarmaya çalıştılar. Clinton kendi ekonomik planında orta sınıfların canlanacağını ve üretim gibi zemin kaybettiği alanlarda yeniden güç kazanacağını söyledi. Clinton ayrıca Amerikalı çalışan sınıfların teknik ve akademik eğitim imkanlarını artırmayı vaat etti. Clinton daha önce söylediği gibi varlıklı isimlerin ve şirketlerin üzerindeki vergilerin artırılmasıyla bu programlara kaynak sağlanacağını söyledi:

Benim planım ekonomiyi büyütme ve orta sınıflara daha fazla imkan oluşturmaya dayanıyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan bu

yana getirilen en büyük istihdam planını devreye sokmak, altyapı ve üretim alanlarında iş sahası açmak istiyorum.¹²⁰

Trump yürürlükte olan serbest ticaret anlaşmalarının Amerikalı işçilere zarar verdiğini bir kez daha vurguladı. Cumhuriyetçi Parti'nin serbest ticaret yanlısı duruşuyla arasına mesafe koyan Trump yukarıda ifade edildiği gibi vergiler konusunda ise partisinin duruşuna yaklaşarak bireyler ve şirketler üzerindeki vergi yükünü kaldıracağını söyledi. Trump bu şekilde borçlanma dengesindeki olası sorunları da aşabileceğini ileri sürdü:

Vergileri muazzam oranda düşüreceğiz. İşyerleri üzerindeki vergileri de kaldıracacağız. Bu sayede işyerleri de eleman almaya başlayabilecekler.¹²¹

NAFTA'yı yeniden müzakere edeceğim. Bakın bu mümkün olmazsa NAFTA'dan çekilir ve başka ticaret anlaşmaları imzalarız.¹²²

Tartışmanın moderatörü iki adayın ekonomi planlarının da ulusal borçlanma seviyelerini artıracığını, bunun ulusal borcun Clinton için gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 86'sı, Trump için ise gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 105'i oranında yukarı taşınması anlamına geldiğini or-

114. "Donald Trump on Free Trade", On the Issues, http://www.ontheissues.org/Celeb/Donald_Trump_Free_Trade.htm, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

115. "Transcript: MSNBC Democratic Candidates Debate", NBC News, 4 Şubat 2016.

116. Aeron Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated", *Washington Post*, 19 Ekim 2016.

117. Vicki Needham, "Trump Vows to Overhaul 'Horrible' Trade Deals", *The Hill*, 21 Temmuz 2016.

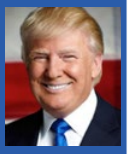
118. Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated".

119. Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated".

120. Aeron Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated", *Washington Post*, 19 Ekim 2016.

121. Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated".

122. Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated".

	<p>Planımdaki her kalemin bütçesi hazır. Ulusal borca bir kuruş dahi ek yük getiriyorum.¹²⁴</p>	<p>Borcu artıracığımı söyleyenler yanılıyor çünkü şimdiye kadar görülmemiş oranda istihdam yaratacağım. Ayrıca gayrisafi yurt içi hasılayı şimdiki oranı olan yüzde 1'den -ki Clinton başkan olsa bu oran sifra düşer- yüzde 4'e çıkaracağım.¹²⁵</p>	
<p>HILLARY CLINTON</p>	<p>Ortada kolay bir denklem var: FBI sizi teröre bulaşmak suçundan dolayı soruştururken gidip bir dükkandan silah satın alamamanız gerekir. Sabıka kaydı olan birisi hukuki boşluklar nedeniyle gidip internet ya da silah fuarlarından silah satın alamamalı. Birisini çok tehlikeli olduğu için uçağa almıyorsak ona silah da satmamalıyız.¹²⁶</p>	<p>Hillary Clinton şimdiye kadarki başkan adayları içinde silahlanma hakkını gaspetmekte ve İkinci Değişiklik'i ihlal etmekte en ısrarcı olan isimdir.</p>	<p>DONALD J. TRUMP</p>

taya koyan bir çalışmaya referans yaptı.¹²³ Adaylar bu çalışmanın bulgularını reddettiler. Clinton kendi planında devlet yardımları ve güvencelelerinin artacağını kabul etti fakat bunun bütçeye yük olmayacağını zira artan vergilerin bu masrafları karşılayacağını söyledi. Trump ise kendi planında vergilerin düşmesiyle birlikte ekonominin büyüyeceğini ve bu sayede borcun bir sorun olmayacağını savundu.

ATEŞLİ SİLAHLARIN KONTROLÜ

Bazı ateşli silahların sınırlandırılmasına ilişkin tartışmalar Amerikan siyasetinin en netameli konu başlıklarından biri. Anayasa'nın 2. maddesi vatandaşlara bireysel silahlanma hakkı verse de hangi silahların anayasal hak kapsamına girdiğinden bunlara sınırlandırma getirilip getirilemeyeceğine dair bir dizi konu başlığı bu sene de adaylar arasında hararetli tartışmaların yaşanmasına neden oldu. Trump ve Clinton ateşli silahlardan kaynaklanan ölümleri azaltma ve si-

lahlanma hakkını koruma noktasında mutabıklar. Bununla birlikte Clinton ve Demokratlar bu tartışmanın bir kamu güvenliği sorunu olduğunu ve silahların azaltılması gerektiğini savunurken, Trump ve Cumhuriyetçiler ise anayasal hakların kısıtlanmasına karşı çıkan bir pozisyondan hareket ediyorlar.

Clinton bu konuyu daha çok ateşli silahların yol açtığı şiddet bağlamında ele alıyor ve bireysel silahlanmaya kısıt getirilmesi ya da Anayasa'nın 2. maddesinin zedeleneceği tartışmasından uzak durmaya çalışıyor. Clinton'un üzerinde durduğu üç konu başlığı dikkat çekiyor: Ateşli silah satın alanların detaylı bir sabıka ve akıl sağlığı taramasından geçirilmesi; silah üreticilerinin kendi ürettikleri silahlarla işlenen suçlarda sorumluluk alması ve kanun dışı silah satan dükkanların lisanslarının iptal edilmesi; aile içi şiddet, akıl sağlığı, terörizm gibi konularda sabıkası bulunanların silah almalarına engel olunması.¹²⁷

123. Annalisa Merelli, "All of the Questions Trump and Clinton Faced at the Final Presidential Debate of 2016", Quartz, 19 Ekim 2016.

124. Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated".

125. Blake, "The Final Trump-Clinton Debate Transcript, Annotated".

126. Tim Hains, "Clinton: If You are too Dangerous to Fly, You are too Dangerous to Buy a Gun", Real Clear Politics, 13 Haziran 2016, http://www.realclearpolitics.com/video/2016/06/13/clinton_if_you_are_too_dangerous_to_fly_you_are_too_dangerous_to_buy_a_gun.html, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

127. "Hillary Clinton Believes IT's Time to Act on Gun Violence", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/briefing/factsheets/2015/10/04/clinton-believes-its-time-to-tackle-gun-violence>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

Trump ise Clinton'ın aksine "Anayasa ve İkinci Madde" başlığı altında tartıştığı bu konuda Cumhuriyetçilerin tarihi hassasiyetlerinin sözcülüğünü yapıyor. Trump'ın planı halihazırdaki yasaların daha etkin şekilde uygulanmasına ve silahlanma hakkını kısıtlamadan silah edinme ve taşıma yönetmeliklerini düzeltmeye dayanıyor. Trump'a göre halen sıkı şekilde uygulanan sabıka ve akıl sağlığı kaydı gibi uygulamaların daha da sertleşmesi silahlanma hakkının kısıtlanması anlamına geliyor ve bu yüzden halihazırdaki sistemin reform edilmesini savunuyor.¹²⁸ Trump Clinton'ın yukarıda alıntılıdığımız ve uçuşa yasaklı isimler listesinde olanlara silah satılmaması önerisine cevaben bu listenin birçok suçsuz ismi de barındırdığını söyleyerek cevap verdi ve bunun masum insanların haklarının gaspedilmesi anlamına geleceğini söyledi.¹²⁹ Bu konuda daha çok Clinton'ı tekzip etmeye oynayan Trump silahlanma hakkını savunan kesimleri kendi etrafında toplamayı başardı.

SAĞLIK GÜVENCESİ

Obama yönetiminin 2009'da hayata geçirdiği ve Obamacare olarak bilinen sağlık güvencesi reformundan beri Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasında en fazla ayrımın yaşandığı konuların başında sağlık güvencesi tartışması geliyor. Bu yasanın Anayasa Mahkemesine taşınıp mahkeme tarafından geçerli bulunması dahi Cumhuriyetçilerin yasaya karşı itirazlarına son vermedi. Parti içinde yasanın iptal edilmesi için çalışmaların sürmesini isteyen bir kesim bulunuyor. Trump da sağlık reform yasasını düzeltmekle uğraşmayacağını, bu yasayı "olduğu gibi iptal edeceğini" söylüyor. Trump, kendisinin getireceği yeni yasa-

nın "tüm Amerikalılar için tedavileri daha hesaplı hale getirecek, sağlık güvencesine sahip olanların sayısını artıracak ve sağlık hizmetlerinin kalitesini artıracak" bir sistem tesis edeceğini vaat ediyor.¹³⁰ Trump bu vaadini gerçekleştirmek için sağlık sigortası şirketleri arasındaki rekabeti artıracak düzenlemeler getireceğini ve bu sayede sigorta primlerinin düşmesini sağlayacağını söylüyor.¹³¹ Trump sigorta primi ödemelerinin vergiden düşülmesi gibi adımları da devreye sokacağını söylüyor.¹³² Öte yandan bazı çalışmalarda Trump'ın planının hayata geçmesi halinde sağlık sigortası primlerini ödemeye güç yetiremeyen Amerikalıların sayısının neredeyse 20 milyon kadar artacağı öngörülmüyor.¹³³ Rand Corporation ve Commonwealth Fund isimli kuruluşlar da Trump'ın planı devreye girerse ortalama Amerikan vatandaşının sağlık giderlerinin artacağını savunuyorlar.¹³⁴

Clinton'ın sağlık reformu önerileri Demokrat Parti'nin hassasiyetlerini yansıtıyor. Clinton'ın önerileri arasında Obama reformunun getirdiği herkesin sigortalı olması düzenlemesini korumak, kadınların sağlık konusundaki "haklarını ve seçeneklerini" muhafaza etmek kürtaj ve doğum kontrol yönetmelerini sağlık sigortası kapsamında tutmak) ve maaşlı tedavi izni gibi konular yer alıyor.¹³⁵ Clinton kendi planında ilaç şirketlerinin fahiş fiyatlarla ilaç satmasına son verileceğini, prim dışı cepten ödemelerin azalacağını ve yüksek sağlık masrafları olanlara kredi açılacağını belirtiyor.¹³⁶

128. "Constitution and Second Amendment", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/policies/constitution-and-second-amendment/?/positions/second-amendment-rights>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016). 11 Eylül sonrasında oluşturulan listede isim benzerliği gibi nedenlerle gerçekten birçok masum isim bulunuyor.

129. Nicki Rossoll, "Donald Trump: Those with 'Even an Inclination Toward Terrorism' Shouldn't Buy Guns", ABC News, 19 Haziran 2016.

130. "Healthcare Reform to make America Great Again", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/positions/healthcare-reform>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

131. "Transcript of the Second Debate".

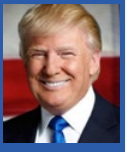
132. "Comparing the 2016 Presidential Candidates' Health Proposals", The Commonwealth Fund, <http://www.commonwealthfund.org/interactives/2016/sep/comparing-candidates-health-proposals>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

133. Tami Luhby, "How Hillary Clinton and Donald Trump Stack up on Health Care", CNN, 23 Eylül 2016.

134. Olga Khazan, "Trump-Care would Leave Millions Uninsured while Somehow Costing More", *The Atlantic*, 23 Eylül 2016.

135. "Health Care", Hillary for America, <https://www.hillaryclinton.com/issues/health-care>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

136. "Health Care".

	<p>Üzerine titrediğimiz her değer tehdit altında. Şahit olduğumuz bu bağnaz ve saldırgan tavra karşı bana oy vererseniz el birliğiyle bizlerin ve özellikle çocuklarımızın hak ettiği geleceği kurmamız mümkün olacak.¹³⁷</p>	<p>Şahsi fikrime göre Hillary Clinton'ın başkan seçilmesi ülkemizin sonunun geldiği anlamına gelecek.¹³⁸</p> <p>Bu seneki seçimler sıradan her dört yılda bir yapılan bir seçimden farklı. Bu seneki seçimler ülkemizin medeniyet yolculuğunda önemli bir kavşakta olduğumuz bir dönem; bu seçimlerde yönetimimizin kontrolünü elimize alıp alamayacağımız ortaya çıkacak.¹³⁹</p>	
<p>HILLARY CLINTON</p>			<p>DONALD J. TRUMP</p>

SONUÇ

Seçimleri kazanan her Amerikan başkanı ülkenin geleceğinde kendi izini bırakacak adımlar atmaya çalışır. Bu bağlamda baktığımızda Trump'ın kendi başkanlığını daha çok Clinton'ın politikalarının reddi bağlamında tartıştığını görüyoruz. Clinton ise başkan olduğunda siyasete kendi damgasını vuracağını örnek dış politikada daha sert ve askeri güç kullanma yanlısı olacağını işaretlerini veriyor. Bu bağlamda 2016 seçimlerinin önemli yönlerinden birisi her iki adayın da rakiplerinin başkan olması halinde ülkeyi kararlık bir geleceği beklediğini söylemeleri.

Bunun dışında iki aday da neredeyse taban tabana zıt noktalarda hareket etseler de Amerikan ekonomisini canlandırmayı ve ABD'nin uluslararası arenadaki öncülüğünü yeniden tesis etmeyi vaat ediyorlar. Trump uluslararası arenada izolasyoncu ve korumacı politikaları çağrıştıran açıklamalarda bulunuyor. Bu yönüyle kendi partisinin de karşı olduğu Rusya ile yakın iş birliği

yapma ve iyi geçinme, ticaret anlaşmalarını iptal etme gibi adımlar da bulunuyor. Trump bu vaatleri ışığında uluslararası siyasi sistemi de altüst edeceğini, Amerikan liderliğinin ancak bu şekilde yeniden tesis edilebileceğini söylüyor. Buna karşılık Clinton uluslararası sistemin tüm sorunlarına rağmen reforme edilebileceğini ifade ediyor ve bunun elzem olduğunu savunuyor. Öte yandan Clinton bazı ticaret anlaşmalarını gözden geçireceğini ve Rusya ile Çin gibi aktörlerin uluslararası sistemi tehdit eden adımlarına da güçlü şekilde cevap verileceğini söylüyor. Adaylar iç siyaset noktasında ise daha çok partilerinin tarihi eğilimlerini yansıtıyorlar.

137. Maria L. La Ganga, "Hillary Clinton Asks for Landslide Victory to Rebuke Trump's 'Bigotry and Bullying'", *The Guardian*, 14 Ekim 2016.

138. S. A. Miller, "Trump: Clinton Win would Mean 'Almost Total Destruction' of U.S.", *The Washington Times*, 12 Ekim 2016.

139. "Trump's Remarks on Clinton Campaign of Destruction", Donald J. Trump for President, Inc., <https://www.donaldjtrump.com/media/trumps-remarks-on-clinton-campaign-of-destruction>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2016).

ABD'de 8 Kasım'da yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. Bu seçim Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama'nın kürtaj yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliği konusundaki tartışmaları aşmamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarının birinden geçiyor. Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor.

Serinin ilk analizinde seçim sürecine dair detaylar incelendi. İkinci analizde başkan ve başkan yardımcısı adaylarının profilleri değerlendirildi. Serinin üçüncü çalışması olan bu analizde ise başkan adaylarının dış politika, göçmenlik, ulusal güvenlik, ekonomi, ateşli silahların kontrolü ve sağlık güvencesi gibi belli başlı tartışma konularına nasıl yaklaştığı ele alınıyor.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org